

УДК 332.12:339.92

О.І. Гонта, проф., д-р екон. наук

Чернігівський державний інститут економіки і управління

Сутність та напрями формування політики транснаціоналізації економіки регіонів України

Розглянуті наукові підходи до формування політики транснаціоналізації економіки регіонів, як окремого напрямку державної регіональної політики. Представлена дворівнева модель інституціональної структури суб'єктів формування такої політики. Наголошено на необхідності використання переваг глобалізації для розвитку регіонів України та мінімізації ризиків на основі управління процесами інтровертної та екстравертної транснаціоналізації економіки регіонів.

регіон, транснаціоналізація економіки регіонів, регіональна політика, стратегії ТНК, промислово-фінансові групи

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Глобалізація економічного середовища вимагає коригування державної регіональної політики, складовою частиною якої ми розглядаємо політику транснаціоналізації економіки регіонів. В сучасних умовах актуалізована принципово нова сфера втручання держави у регіональний розвиток, виокремлення якої пов'язане з діяльністю потужних транснаціональних корпорацій (ТНК) у регіонах України та особливостями їх впливу на єдність відтворювально-інвестиційного циклу. Існує нагальна потреба у розробці нових принципів та методів узгодження інтересів усіх суб'єктів економічних відносин на певній території, оскільки до економіки регіонів України входять головні діючі особи глобалізованого економічного середовища – ТНК, які мають власні відтворювально-інвестиційні цикли та інтерналізовані ринки, диверсифіковану промислово-фінансову систему мікроінтеграції світового масштабу і досягають за рахунок просторової маневреності у розміщенні виробництва такої фінансової потужності, яка перевищує потенціали окремих країн, що дає можливість впливати на політику урядів як країн базування материнських компаній, так і країн розміщення капіталів.

Слід зауважити, що місце дислокації виробництва таких компаній обумовлюють не загальний інвестиційний клімат у країні, а регіональні переваги та особливості розміщення виробництва. Проте у практиці регіонального управління існуючими підходами, входження до регіонів ТНК розцінюється як очікуване залучення стратегічних інвесторів без урахування можливих наслідків інкорпорації капіталів таких компаній у структуру економіки регіонів для перспектив її оптимізації та з точки зору вимог економічної безпеки, необхідності підтримки збалансованого регіонального розвитку та забезпечення внутрішньодержавної міжрегіональної інтеграції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення проблеми. Зважаючи на зростаючу актуальність дослідження впливу діяльності ТНК на пропорції розвитку світового господарства, протягом останнього десятиріччя різнобічним питанням теорії і практики транснаціоналізації економічних систем присвячений великий масив наукових досліджень, що знайшло відображення у працях Д. Лук'яненка, О. Мовсесяна, В. Новицького, Т. Орехової, Ю. Пахомова, А. Пехника, А. Поручника, Л. Антонюк, О. Плотнікова, О. Рогача, В. Рокочої, Л. Руденко, С. Якубовського [1-10] та інших вчених. Проте проблеми транснаціоналізації економіки розглядаються, переважно, на макроекономічному рівні, тоді як регіональні аспекти розвитку цих процесів залишається поза увагою як вітчизняних, так і зарубіжних науковців.

Метою статті є розробка пріоритетних напрямів формування політики транснаціоналізації економіки регіонів України, реалізація якої має сприяти сполученню внутрішніх та зовнішніх джерел зростання та адаптації регіональних соціально-економічних систем до умов глобальної економіки.

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на зростаючий вплив діяльності ТНК на комплексність і пропорційність регіонального розвитку України, процеси транснаціоналізації економіки регіонів мають бути керованими як на державному рівні, так і на рівні окремих регіонів у наступних напрямках:

а) забезпечення виконання регіонами їх функцій у національній стратегії регіонального розвитку;

б) найбільш ефективного використання ресурсів регіонів на основі сполучення внутрішніх і зовнішніх джерел зростання;

в) дотримання вимог економічної безпеки регіонів, загроза якій збільшується в умовах глобалізації.

Транснаціоналізація економіки регіонів розглядається автором як керований процес входження транснаціональних капіталів в економіку регіонів та створення умов для формування вітчизняних інтегрованих промислово-фінансових об'єднань (у тому числі – транснаціональних) з метою оптимізації структури економіки регіонів та виконання їх функцій у забезпеченні цілісності відтворювального циклу на основі отримання синергетичних ефектів від сполучення внутрішніх і зовнішніх джерел зростання для вирішення різнобічних проблем регіонального розвитку. Для досягнення означеної мети необхідно вдосконалити державну регіональну політику, яка повинна містити блок заходів захисту економічної безпеки регіонів та гарантувати підтримку відстоювання їх інтересів у міжнародних регулюючих структурах, у разі застосування регіонами цілеспрямованої політики щодо залучення капіталів ТНК, що особливо актуально зі входженням України до СОТ.

До функцій держави у регулюванні процесів транснаціоналізації економіки регіонів мають входити:

а) координація процесів транснаціоналізації в межах усіх регіонів України, оскільки проведене дослідження довело, що ТНК обирають місцем дислокації своїх капіталів чітко визначені групи регіонів, що мають схожі переваги розміщення виробництва і проводять єдину стратегію щодо взаємодії з місцевими органами влади та товаровиробниками, не орієнтуючись при цьому на підтримку існуючої мережі виробничо-коопераційних зв'язків, яка забезпечує внутрішньодержавну міжрегіональну інтеграцію;

б) підтримка у законодавчих органах влади ініціатив регіонів щодо вдосконалення системи регулювання діяльності іноземних компаній з огляду на оцінку впливу, які здійснюють останні на ефективність функціонування та розвитку регіональних соціо-еколого-економічних систем;

в) забезпечення державних гарантій у вирішенні проблем з міжнародними регулюючими структурами у разі впровадження регіонами обмежувальних заходів щодо небажаних напрямів діяльності ТНК;

г) контроль за підтримкою пропорцій регіонального розвитку, який забезпечує єдність відтворювального циклу у разі входження в економіку регіонів ТНК, які мають власні інтереси щодо формування мережі постачальників сировини і організації ринків збуту виробленої в межах регіону продукції;

д) забезпечення стратегічних орієнтирів регіонального розвитку у напрямі переходу до інноваційно-інвестиційної моделі економіки регіонів;

е) моніторинг стану економічної безпеки держави у зв'язку із залученням ПІІ до регіонів, носіями яких є ТНК;

є) узгодження політики транснаціоналізації економіки регіонів з державною регіональною політикою та стратегією регіонального розвитку.

Проте, враховуючи стратегію тактику входження ТНК до окремих регіонів України, а також особливості мотивів ТНК при розміщенні капіталів у конкретних секторах економіки регіонів України і відмінності у корпоративних стратегіях досягнення цілей таких компаній, основне навантаження у регулюванні взаємодії з ТНК лягає на регіони, як території безпосередньої дислокації структурних підрозділів іноземних компаній, отже і специфікації проблем транснаціоналізації економіки України.

Науковці висвічують тривожні тенденції, пов'язані з агресивними стратегіями ТНК в економіці регіонів України та підкреслюють потенційну небезпеку для втрати країни не тільки частини економічного суверенітету, але й економічного потенціалу.

Так, О. Плотніков у монографії «Ultima ratio економічних реформ» вказує на такі агресивні форми просування ТНК на ринки приймаючих країн, коли навіть не експортується капітал і не відбувається реінвестування прибутку, оскільки місцева фірма поглинається за рахунок кредитів, отриманих за місцем здійснення операції з її придбання [6].

А. Пехник вказує на наявність серед експортних, контрактних та інвестиційних стратегій ТНК «змішаних» та «замаскованих» стратегій. Реалізація «замаскованих» стратегій дозволяє ТНК обходити торговельні обмеження, реалізовувати застаріле обладнання під виглядом інвестицій (інвестиційно-експортні стратегії); встановлювати без особливих реальних капіталовкладень контроль за місцевим підприємством (інвестиційно-контрактні стратегії); поставляти власним філіям, розміщеним у регіонах України, обладнання, сировину, напівфабрикати за заниженими цінами, маскуючи такі угоди під виглядом інвестицій у власну філію (експортно-інвестиційні стратегії) [5, с. 8-9]. Реалізація таких стратегій має два основних наслідки: 1) апіорі ставить вітчизняні підприємства у нерівне конкурентне становище; 2) призводить до латентного контролю з боку ТНК над місцевими товаровиробниками. Ми поділяємо погляди автора, що для реалізації стратегічних пріоритетів держава може або протидіяти впливу ТНК на економіку, або використовувати його [5, с. 15-16].

Протистояння впливу ТНК вимагає лише чіткого правового регламенту протидій замаскованим стратегіям компаній, що реалізуються у регіонах України; тоді як використання - вимагає системи комплексних заходів щодо отримання позитивних ефектів від транснаціоналізації економіки регіонів, які можуть бути отримані у разі реалізації відповідного напрямку регіональної політики.

Водночас, заходи політики транснаціоналізації економіки регіонів не можуть бути уніфікованими для всіх без виключення адміністративно-територіальних утворень України, але завдання економічної науки полягає у розробці обґрунтованих підходів до напрямів формування такої політики. Саме на рівні регіонів можуть бути систематизовані «пакети проблем», з якими зіштовхуються органи регіональної влади, суб'єкти підприємницької діяльності та населення регіонів в умовах транснаціоналізації економічних систем [11-13]. В свою чергу, такий комплекс проблем, що виникає на регіональному рівні, повинен стати джерелом визначених сигналів для відповідних дій з боку держави.

Враховуючи викладене, ми пропонуємо дворівневу модель інституціональної структури суб'єктів формування політики транснаціоналізації економіки регіонів України, яка представлена на рис. 1.

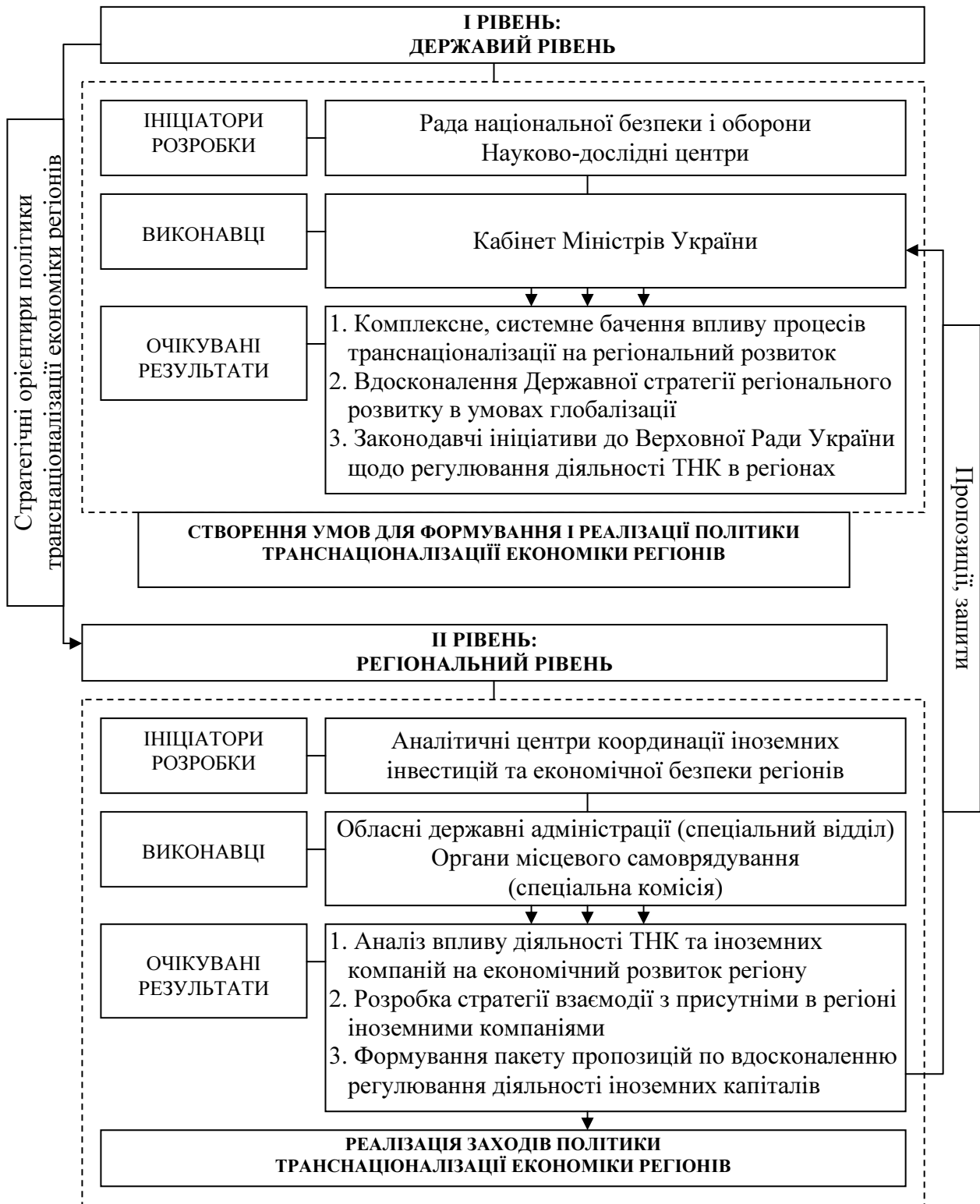

Рисунок 1 – Дворівнева модель інституціональної структури суб'єктів формування політики транснаціоналізації економіки регіонів України

Представлена у моделі інституціональна структура суб'єктів формування політики транснаціоналізації регіонів (див. рис. 1), за нашим переконанням, може забезпечити узгодження державної стратегії регіонального розвитку в умовах глобалізації з безпосередніми інтересами регіонів, які формуються навколо проблем, що пов'язані з діяльністю в окремих секторах економіки іноземних компаній і можуть бути вирішені за умов підтримки держави [77; 203]. Водночас, кожен регіон має специфічні проблеми у взаємодії з глобальним економічним

середовищем, тому з метою запобігання формалізму у розробці системи практичних заходів, формування стратегії взаємодії з іноземними компаніями перенесено саме на регіональний рівень.

У подальшому викладенні результатів дослідження наша увага буде сконцентрована безпосередньо на механізмі формування і пріоритетах реалізації політики транснаціоналізації економіки регіонів (тобто ми розглядаємо II рівень відповідної інституціональної структури, див. рис. 1).

Політика транснаціоналізації економіки регіонів має спиратися на систему принципів, що відображають стратегічні і тактичні орієнтири її реалізації. Зокрема, ми виділяємо такі принципи:

- пріоритету загальнодержавних інтересів та виконання регіонами своїх функцій у внутрішньодержавній регіональній інтеграції;
- забезпечення прав і повноважень суб'єктів політики транснаціоналізації економіки регіонів нормами чинного законодавства; збалансованості інтересів національного та транснаціонального бізнесу, влади та населення регіонів;
- відповідності напрямів діяльності ТНК стратегічним цілям розвитку регіонів;
- керованості та прогнозованості процесів транснаціоналізації економіки регіонів;
- відкритості інформації про діяльність ТНК у регіонах; синергетичної взаємодії між регіональними органами влади та суб'єктами господарювання з ТНК;
- диференційованого підходу до формування взаємодії регіонів з ТНК із урахуванням специфіки структури регіонального господарства та особливостей стратегій іноземних компаній в окремих секторах економіки регіонів;
- стимулювання суб'єктів господарювання регіонів до економічно доцільної промислово-фінансової інтеграції;
- забезпечення економічної, соціальної та екологічної безпеки регіонів в умовах транснаціоналізації економіки.

Механізм формування і реалізації політики транснаціоналізації економіки регіонів розглядається автором як узгоджена та взаємодоповнююча сукупність організаційно-правових процесів, методів та інструментів, реалізація яких забезпечить умови для більш повного використання суб'єктами господарювання переваг міжнародного поділу праці з метою інтеграції економіки регіонів України у структуру глобальної економіки на основі управління процесами транснаціоналізації у інтровертному та екстравертному напрямі. Для конкретизації мети і завдань політики транснаціоналізації економіки регіонів побудуємо дерево цілей формування такої політики, яке представлено на рис. 2.

Представлене дерево цілей політики транснаціоналізації економіки регіонів (див. рис. 2) відбиває різні напрями діяльності регіональних органів влади по досягненню визначених цілей, проте її окремі блоки є взаємообумовлюючими, а їх реалізація має тісний логічний взаємозв'язок, який ми спробуємо пояснити.

Так, перший напрям – політика інтровертної транснаціоналізації підпорядкована встановленню взаємодії з присутніми в економіці регіону ТНК (та іншими іноземними компаніями). Цей напрям передбачає реакцію регіону на виклики глобалізаційних процесів, головними діючими особами яких є ТНК. Основною функцією такої політики є захист економіки регіонів від небажаного впливу глобалізації та досягнення інтегральних синергетичних ефектів від взаємодії з ТНК.

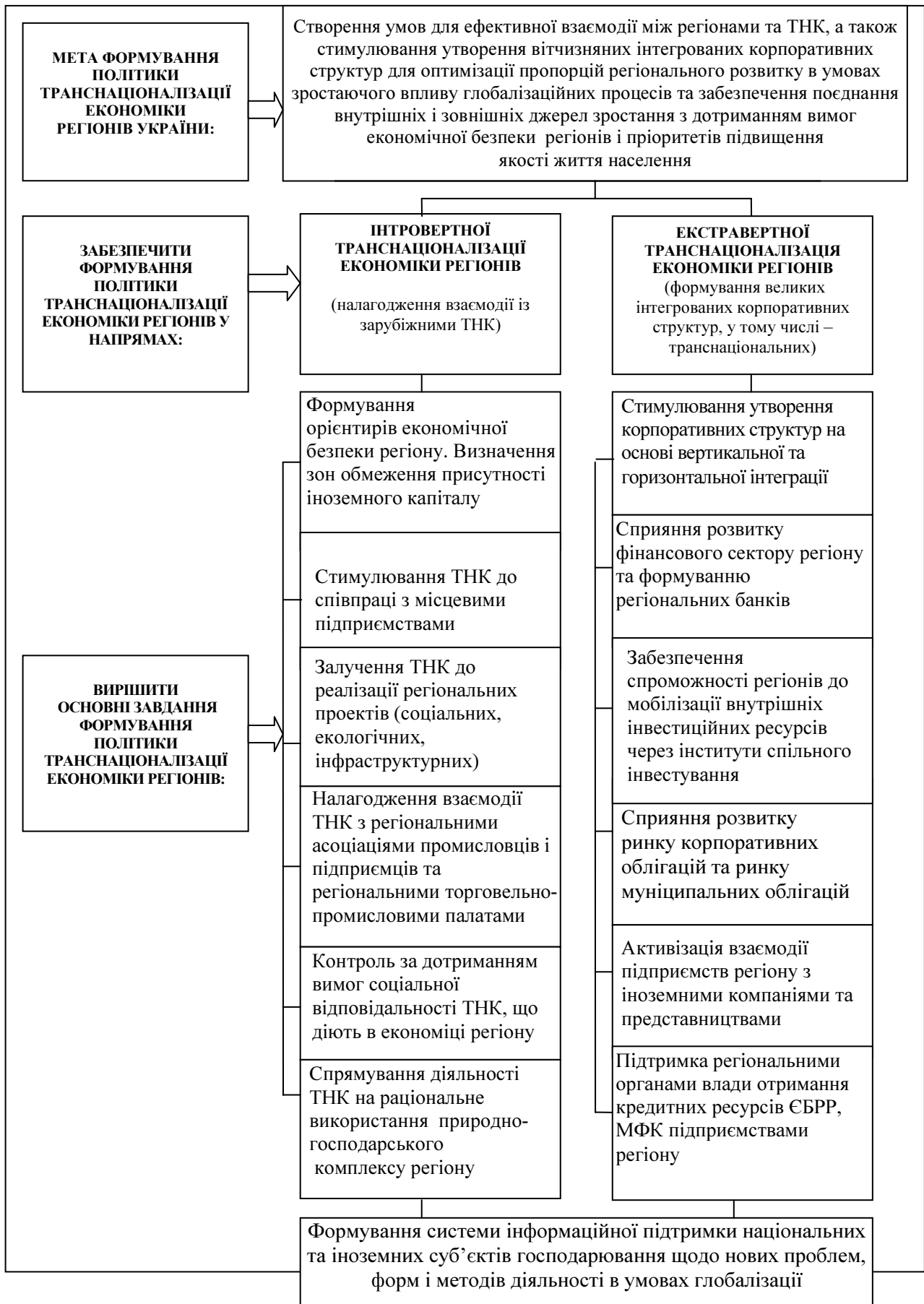

Рисунок 2 – Дерево цілей політики транснаціоналізації економіки регіонів

Вже нині вплив ТНК на економіку України та її окремих регіонів досить вагомий. Так, практичного розподілені (або вирішально контролювані) глобальними компаніями

такі сектори економіки регіонів України: виробництво тютюнових виробів: ТНК «Japan Tobacco International», «Imperial Tobacco Group», «Gallaher», «Philip Morris», «В.А.Т.»; пивобезалкогольна галузь: ТНК «ВВН», «InBev», «SABMiller» – пиво, безалкогольні напої - «Coca-Cola», «Pepsi» (вкуп «Сандори»), «Orangina Group» (вкуп «Росинки»); переробка олійних та зернових культур: компанії «Bunge» (вкуп елеваторів, контроль над експортом зерна; ТМ «Олейна», «Щедрий дар» та ін.), «Archer Daniels Midland Company», «Cargill» (США); переробка молока: ТНК «Groupe Lactalis», «Bel Group», «Danone» (Франція), «Вімм-Білл-Данн» (Росія), «Юнімілк» (Росія); виробництво кондитерських виробів (шоколаду) та концентрованих харчових продуктів: ТНК Nestlé (ТМ «Світоч», «Торчин-продукт» та ін.); «Крафт Фудз» (ТМ «Корона»), ТНК «Юнілевер» (Великобританія-Нідерланди); виробництво продуктів побутової хімії та парфумерії: ТНК Procter&Gamble (США); виробництво цементу: ТНК «Heidelberg Zement», «Dyckerhoff AG» (Німеччина) «Lafarge» (Франція), «CRH Group» (Ірландія), «Євроцемент» (Росія) та сучасних будівельних матеріалів: ТНК «Henkel Bautechnik», «Кнауф» (Німеччина) та інші. Всі перелічені компанії (за виключенням ТНК «Юнілевер», яка має лише торгове представництво) викупили або побудували виробничі потужності в регіонах України, стаючи, фактично органічним елементом структури регіональних господарств. Необхідно враховувати специфіку стратегії діяльності таких компаній: чітко виражена ставка на внутрішній ринок України, обмежені зв'язки з місцевими компаніями - потенційними постачальниками сировини, агресивна рекламна компанія і тактика знищення «внутрішніх» конкурентів.

Окрему групу ТНК, що діють в економіці регіонів України становлять компанії, що розгорнули складальне виробництво у машинобудівній галузі, це зокрема, ТНК «General Motors Daewoo Auto & Technology», «Volkswagen», «Gabil Circuit», «Leoni», «Ядзакі Корпорейшин», «Flextronics International Gesellschaft m. b. H.» «VOGT Electronic AG» та ін.

Зауважимо, що в цілому, такі ТНК не несуть прямої загрози економічній безпеці регіонів, оскільки не складають конкуренцію національному товаровиробнику. Проте, негативним є момент перетворення країни, яка має величезний інтелектуальний і науково-технічний потенціал, здатний забезпечити власний технологічний прорив на полігон для виконання механічних операцій, які, проте, можуть бути розцінені як «розміщення на території регіону підприємств з інноваційними технологіями». Дійсно, технології таких ТНК (як і кінцеві продукти) можуть бути інноваційними, проте, не для України, а для країн-базування материнських компаній. Адже у даному випадку вітчизняні підприємства лише забезпечують один з ланцюгів інноваційного розвитку країн-лідерів, тому ожин з потужних ефектів впливу інновацій на загальний темп економічного прогресу – їх дифузія (Й. Шумпетер) – обминає національну економіку України. Суперечливу оцінку можна дати також діяльності ТНК «Damen Shipyards Group» (Нідерланди), яка викупила один з найпотужніших суднобудівних заводів Миколаївський «Океан» у 2001 р.

Зауважимо, що у даному випадку, наша оцінка діяльності ТНК не співпадає з офіційними проголошеннями компанії «Damen Shipyards Group» одним з кращих інвесторів України [11; 12].

Хоча можна навести і позитивні приклади (на жаль, поодинокі) дії ТНК у цій сфері. Так, наше дослідження виявило достатньо позитивну роль у викупі Луцького підшипникового заводу ТНК Aktiebolaget SKF (Швеція), яке має 80 підприємств у 25 країнах світу. На наш погляд, відбулася реанімація вітчизняного підприємства (яке є одним з структуроутворюючих для міста), враховуючи сучасні потреби внутрішнього ринку.

Другий напрям – політика екстравертної транснаціоналізації сконцентрована на вирішенні надзвичайно важливого завдання - формування великих корпоративних структур в економіці регіонів (у тому числі – транснаціональних) на основі промислово-фінансової інтеграції та розвитку інфраструктури фінансового ринку, здатної забезпечити їх утворення.

Ми поділяємо погляди М. Долішнього, який наголошував, що в умовах глобалізації особливе значення має «...формування регіональних центрів капіталу, ділянки впливу яких мали б якщо не транснаціональний масштаб, то хоча б поширювалися в межах національної економіки» [14, с.81].

Основна функція політики екстравертної транснаціоналізації полягає у створенні інституціональних умов для інтеграції економіки регіонів у загальну архітектуру глобальної економіки через утворення корпоративних структур, здатних скласти конкуренцію зарубіжним ТНК на вітчизняному і світовому ринках. Докладно питання, пов'язані з формуванням великих корпоративних структур та утворенням вітчизняних промислово-фінансових груп, розкриті у роботах вітчизняних науковців, наприклад [15; 16], а також у працях автора [17-19].

Слід відмітити, що заважають утворенню у регіонах мікроінтеграційних структур, здатних конкурувати з зарубіжними ТНК суто інституціональні перешкоди. Це, насамперед, «дрібнотоварне мислення» представників регіональних бізнес-еліт та вкрай недосконале національне законодавство щодо утворення промислово-фінансових груп (ПФГ). У підсумку, вітчизняні ПФГ існують латентно, реєструючись у офшорних зонах чи діючи за тіншовими схемами.

Висновки. Таким чином, метою політики транснаціоналізації економіки регіонів є створення умов для ефективної взаємодії між регіонами та ТНК, а також стимулювання утворення вітчизняних інтегрованих корпоративних структур для оптимізації пропорцій регіонального розвитку в умовах зростаючого впливу глобалізаційних процесів та забезпечення сполучення внутрішніх і зовнішніх джерел зростання з дотриманням вимог економічної безпеки регіонів і пріоритетів підвищення якості життя населення. Тому ключова ідея формування і реалізації політики транснаціоналізації економіки регіонів полягає у забезпеченні максимізації переваг від глобалізації та мінімізації ризиків від її впливу на регіональне середовище життєдіяльності населення.

Водночас, формування політики транснаціоналізації економіки регіонів та її реалізація передбачає певну етапність. Етапи визначаються ступенем гостроти проблем, які має вирішувати проведення такої політики, а також реальністю їх розв'язання у короткостроковій перспективі. Саме за цим принципом ми сформували окремі блоки напрямів політики транснаціоналізації економіки регіонів.

Найбільш гострою проблемою, яка вимагає формування і реалізації відповідної системи заходів політики транснаціоналізації економіки регіонів є налагодження взаємодії з ТНК, які присутні в економіці регіонів та запобігання можливим негативним наслідкам діяльності таких компаній. Вирішення цієї проблеми можливо у разі, по-перше, поглиблення наукових досліджень регіональних аспектів транснаціоналізації економіки; по-друге, вдосконалення нормативно-правового режиму регулювання присутності іноземного капіталу на території України; по-третє, пошуку компромісу інтересів представників регіональних органів влади, транснаціонального і національного бізнесу з визнанням пріоритетів інтересів населення регіонів розміщення виробництва і капіталів ТНК.

Список літератури

1. Лук'яненко Д.Г. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку: Монографія / Лук'яненко Д.Г., Поручник А.М., Антонюк Л.Л. – К.: КНЕУ, 2006. – У 2 т. – Т. I. - 816 с.; Т. II. – 592 с.
2. Мовсесян А. Современные тенденции в развитии и управлении ТНК / А. Мовсесян, А. Либман // Проблемы теории и практики управления – 2001. – № 1. – С. 54 – 59.
3. Новицький В.С. Регулятивні стратегії відкритих економічних систем і глобальна конкуренція за ресурси / В.С. Новицький // Економіка України. – 2007. – № 7. – С. 4-14.
4. Орехова Т.В. Транснаціоналізація економічних систем в умовах глобалізації: Монографія / Т.В. Орехова: [під ред. Ю.В.Макогона]. – Донецьк: ДонНУ, 2007. – 394 с.

5. Пехник А.В. Механізм узгодження інтересів ТНК зі стратегічними пріоритетами національної економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.05.01 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / А.В. Пехник. – Т.: Терноп. акад. нар. госп-ва, 2005. – 20 с.
6. Плотніков О.В. Ultima ratio економічних реформ / О.В. Плотніков. – К.: Кондор, 2003. – 240 с.
7. Рогач О.І. Транснаціональні корпорації в світовій економіці: Монографія / О.І. Рогач. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. – 176 с.
8. Рокоча В.В. Транснаціональні корпорації: навч. посіб. / [В.В. Рокоча, О.В. Плотніков, В.Є. Новицький та ін.]. – К.: Таксон, 2001. – 304 с.
9. Руденко Л.В. Управління потоками капіталів у сучасній бізнес-моделі функціонування транснаціональних корпорацій: Монографія / Л.В. Руденко. – К.: Кондор, 2004. – 480 с.
10. Якубовський С.О. Інвестиційна діяльність транснаціональних корпорацій та її вплив на конкурентоспроможність національних економік: Монографія / С.О. Якубовський. – Одеса: ОРІДУ УАДУ, 2002. – 394 с.
11. Гонта О.І. Політика транснаціоналізації економіки регіонів: теорія методологія, практика: Монографія / О.І. Гонта. – Чернігів: Видавництво Чернігівського ЦНТЕІ, 2008. – 496 с.
12. Гонта О.І. Політика транснаціоналізації економіки регіонів як засіб адаптації державного регулювання до поглиблення глобалізаційних процесів / О.І. Гонта // науковий, виробничо-практичний журнал «Регіональна бізнес-економіка та управління». – Вінниця. – 2008. - № 4(20). - С.3 – 12.
13. Гонта О.І. Пріоритети політики транснаціоналізації економіки регіонів і інституційна структура її формування / О.І. Гонта // Збірник наукових праць. Економічні науки. Серія «Регіональна економіка». – Луцьк: Луцький державний технічний університет, 2008. - Випуск 5(17). – С. 89-102.
14. Долішній М.І. Регіональна політика на рубежі ХХ – ХХІ ст.: нові пріоритети / М.І. Долішній. – К.: Наукова думка, 2006. – 512 с.
15. Буряк П. Інтегровані підприємницькі структури: перспективи розвитку в Україні / П. Буряк. – Львів: Логос, 2003. – 564 с.
16. Паламарчук Г. Трансформація організаційних структур в економіці України / Г. Паламарчук, О. Паламарчук // Економіка України. – 2005. – № 12. – С. 40-46.
17. Герасимчук З.В., Гонта О.І. Регіональні аспекти транснаціоналізації економіки регіонів / З.В. Герасимчук, О.І. Гонта // Корпоративні структури в національній інноваційній системі: за ред. д-ра екон. наук Л.І. Федулової. – К.: «УкрІНТЕІ». - 2007. – С. 269 – 297.
18. Гонта О.І. Методологічні підходи до аналізу імпульсів мікроінтеграції / О.І. Гонта // Зб. наук. праць «Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Проблеми європейської інтеграції і регіональної співпраці» / НАН України. Інститут регіональних досліджень; відп. ред. М.І.Долішній. – Львів-Луцьк: Вежа, 2001. – Вип. ХХІХ: в 2 т. - Т. 1. – С. 43-48.
19. Гонта О.І. Методологічні проблеми транснаціоналізації промислових підприємств України / О.І. Гонта // Зб. наук. праць «Економіка промисловості України». – К.: РВПС України НАН України, 2003. – С. 86-92.

О. Гонта

Сущность и направления формирования транснационализации экономики регионов Украины

Рассмотрены научные подходы к формированию политики транснационализации экономики регионов, как отдельного направления государственной региональной политики. Представлена двухуровневая модель институциональной структуры субъектов формирования такой политики. Отмечено необходимость использования преимуществ глобализации для развития регионов Украины и минимизации рисков на основе управления процессами интровертной и экстравертной транснационализации экономики регионов.

E. Gonta

The essence and the directions of the formation of policy of the transnationalisation of economy of the regions of Ukraine

The scientific approaches to the formation of policy of the transnationalisation of regional economics as a separate direction of regional policy have been considered. The two-level model of the institutional structure of the subjects of formation of this policy has been presented. It has been emphasized at he necessity of the exploitation of the benefits of globalization for the development of Ukrainian regions and minimisation of risks on the base of management of the processes of the introvert and extrovert transnationalisation of the regional economy .

Одержано 18.11.10